

**100 aastat
raudteed Raplas**

Käesoleva töö koostajad,
Rapla Ühisgümnaasiumi 6C klass
koos juhendaja Mai Meisaluga
avaldavad siirast tänu

Vahur Abramsonile,
kellelt pärinevad ajaloolised fotod
ja andmed Rapla raudteejaama arengu kohta,
ning kes on olnud heaks nõuandjaks kogu
uurimistöö käigus.

RAPLA SAI JAAMA SEOSSES VILJANDI-TALLINNA KITSARÖÖPMELISE RAUDTEE EHTAMISEGA. SEE OLI ERARAUDTEE, MIS KUULUS I JUURDEVEORAUDTEEDE SELTSILE. SELTS OLI JÕUDNUD EHTADA VALGAMÕISAKÜLA- PÄRNU JA MÕISAKÜLA-VILJANDI KITSARÖÖPMELISED RAUDTEELIINID, MIS VALMISID 1896-1897.

1897. AASTA KULUS UUE LIINI ASJAAJAMISELE. 1898. AASTAL ALUSTATI RAUDTEE EHTAMISEGA VILJANDIST JA TALLINNAST KORRAGA. **KUID VEEL 1899. AASTAL OLI PROBLEEME RAPLA JAAMA ASUKOHAGA.** RAPLA KUULUS ALU MÕISALE NING MÕISNIK VON LILLENTAHL EI ANDNUD MAAD JAAMALE RAPLAS EGA MAAD RAUDTEELE ARANKÜLAST RAPLASSE. VALTU MÕISNIK GIRHARD LOOVUTAS LAHKELT VAJALIKU MAA. RAUDTEE LÄKSKI VALTU POOLE. NÕNDA JÄI JAAM RAPLAST 3 KM KAUGUSELE JA SAI NIMEKS **HÄRMETI** (HERMETI, VENE KEELES ХЕРМЕТЬ).

1900. AASTAL JÕUDSID VILJANDIST JA TALLINNAST KORRAGA ALUSTATUD RAUDTEED KOKKU TÜRI LÄHEDAL KOLU JÕE SILLAL. **18. JUUNIL 1900 SÕITIS ESIMENE TÖÖRONG VILJANDIST TALLINNA LÄBI HÄRMETI JAAMA NING 21. JUUNIL 1900 AVATI RAUDTEE AJUTISEKS LIIKLUSEKS.** KULUS VEEL TERVE AASTA UUE LIINI SILUMISEKS JA TIHENDAMISEKS.

1. AUGUSTIL 1901 AVATI AMETLIKULT VILJANDI-TALLINNA KITSARÖÖPMELINE RAUDTEE KOOS TÜRI-PAIDE HARUTEEGA.

HÄRMETI JAAMA OLI EHTATUD UHKE VARIKATUSEGA JAAMAHOONE (ERIPROJEKT), VEETORN, 2 ELUMAJA JA VEEL MÕNED VAJALIKUD RAJATISED. JAAMA LÄHEDALE RAJATI TELLISETEHAS, KUS VALMISTATUD TELLISED VEETI ENAMUSES TALLINNA. SEOSSES RAUDTEE VALMIMISEGA EHTATI SUURI VABRIKUID VEEL KOHILASSE, TÜRILE, VILJANDISSE. KÄIS ELAV KAUBA- JA REISILIIKLUS.

28.NOVEMBRIL 1918 ALGAS EESTI VABADUSSÕDA. RAHVAVÄE KOKKUKUTSUMINE OLI VÄLJA KUULUTATUD 16.NOVEMBRIL 1918. RINNE OLI JUBA KITSARÖÖPMELISE RAUDTEE PIIRKONNAS MÕISAKÜLA-VALGA JOONEL. EESTI RIIK VAJAS KIIRESTI SOOMUSRONGE. KITSARÖÖPMELISELE RAUDTEELE VALMISTATI 5 RONGI (AJAVAHEMIKUL 31.DETS. 1918 - 30.APR.1919). NENDEST 3 (NR.2,3,4) EHITATI TALLINNAS. MÕISAKÜLLA JA SEALT RINDELE SÕITSID NAD LÄBI HÄRMETI JAAMA. SAMA TEED MÖÖDA TOIMUSID KA SÕJALISED VEOD. SELTSI JUHTKOND EI VÕTNUD ERITI TÕSISELT UUT VABARIIKI JA TAKISTAS KUNSTLIKULT SÕJAVÄEKRAAMI KIIRET LIIKUMIST RAUDTEEL. SÕJALISED VEOD OLID KAUBAVEDUDEST ODAVAMAD, PEALEGI KOORMASID NAD RAUDTEED VÄGA. SELTSI MAJANDUSNÄITAJAD LANGESID PIDEVALT.

TÕSISTEL KRIISI AASTATEL (1917, 1918, 1919) HALVENES RAUDTEE TEHNILINE NING RAHALINE SEISUKORD. 1919.AASTAL MÄÄRAS SELTS UUE ÜLEMA. SEE KÄIK EI MUUTNUD MIDAGI. ASJASSE SEKKUS NOOR EESTI RIIK, KES MÄÄRAS UUE ÜLEMA JA HOOLDAJAD. RAUDTEE OTSUSTATI ANDA RIIGI OMANDUSSE PÄÄSTMISEKS.

VAHEPEAL OLI RAPLA ALEV KIIRESTI ARENENUD JA NIHKUS JAAMA POOLE. OLI SELGE, ET TA KASVAB HÄRMETIGA VARSTI KOKKU. **1.NOVEMBRIL 1922 NIMETATI HÄRMETI JAAM RAPLA JAAMAKS.**

EESTI VABARIIK TEGELES IKKA VEEL KITSARÖÖPMELISE RAUDTEE OMANDAMISE KÜSIMUSTEGA. ÜLEVÕTMISE KOMISJON SÕITIS LIINID LÄBI 29.NOV. - 31.NOV. 1923. AASTAL. 31.NOV. 1923 KOOSTATI AKT PÄRNU-TALLINNA RAUDTEE VÄLJAOSTMISEST RIIGI OMANDUSEKS. RAUDTEE VALITSEMINE JÄTKUS ESIALGU VANAVIISI EDASI. 1.SEPT.1926 LIKVIDEERITI PÄRNU-TALLINNA RAUDTEEEVALITSUS. **1.JAANUARIKS 1927 OLID KÕIK KITSARÖÖPMELISED RAUDTEED EESTIS LIIDETUD EESTI RIIGIRAUDTEEDE KOOSSEISU. NII SAI KA RAPLAST RIIGIRAUDTEE JAAM.**

UUTE KITSARÖÖPMELISTE RAUDTEEDE EHITUS MÕJUTAS IGATI RAPLA JAAMA IGAPÄEVAST ELURÜTMI. **1925. AASTAL ALUSTATI JA 16.VEEBR. 1928. AASTAL AVATI LELLE-PAPINIIDU RAUDTEE**, MIS SUURENDAS RAPLAT LÄBIVATE REISI- JA KAUBARONGIDE ARVU. UUS TEE LÄKS LÄBI EIDAPERE, VILUVERE (-VÄNDRA), TORI JA SINDI PAPINIITU (PÄRNUS). **1928. AASTAL ALUSTATI JA 1.DETS.1931. AASTAL AVATI RAPLA-VIRTSU RAUDTEE NING RAPLAST SAI SÕLMJAAM.** JAAMAS TEHTI SELLE TÕTTU MITMEID ÜMBERKORRALDUSI. UUS LIIN ALGAS JAAMA ESIMESELT TEELT, MIS OLIS OSALISELT KAUBATEE. EHITATI JUURDE ÜKS JAAMATEE. RAPLA-VIRTSU LIINIL OLIS VEOSTE MAHT ESIALGU VÄIKE, AGA RONGIDE ARVU SUURENDAS TUBLISTI. UUS TEE LÄKS LÄBI MÄRJAMAA, VIGALA JA LIHULA VIRTSU SADAMASSE. **SEE RAUDTEE TÕI RAPLALE UUE NAABERJAAMA - SENISTELE NAABRITELE, HAGUDILE JA KEAVALE, LISANDUS RAIKÜLA.**

1930.-NDATEL AASTATEL SAI EESTIS POPULAARSEKS KODUKAUNISTAMINE. JAAMADELE SAADETI RAUDTEEVALITSUSELT SUURTES KOGUSTES LILLETAIMI ISTUTAMISEKS HOONETE JUURDE, ISTIKUID HEKKIDE RAJAMISEKS, VÄRVE PINKIDE NING EHITISTE VÄRSKENDAMISEKS. KA RAPLA JAAMAS OLID SUVETI LILLEPEENRAD, SAMUTI HEKKIDEGA PIIRATUD ALAD, ILUPUUD.

JAAMAHOONES ASUS PEALE PILETIKASSA JA OOTESAALI VEEL PAGASIKONTOR, KAUBAKONTOR, PUHVET, POSTIAGENTUUR, KÕNEPUNKT (TELEFON). ON TEADA, ET HOONES HARJUTAS PILLIMÄNGU KOHALIK PASUNAKOOR. RONGIDE TEENIMISEKS OLIS JAAMAS 4 JAAMATEED, 2 VEEVÕTU KOHTA, KÜTTELADU NING ÜMBERKEERAMISE KOLMNURK AURUVEDURITELE, SAMUTI PETROOLEUMI HOIDLA VALGUSTUSE JA SIGNAALIDE TARVIS. 1930. AASTAL EHITATI UUS KUMERA KATUSEGA KAUBAAIT.

1936. AASTAL HAKKASID RAPLAT LÄBIVAT VILJANDI LIINI SÕITMA 1-3 VAGUNIGA TALLINNAS EHITATUD MOOTORRONGID (DeM 1...DeM 4). RAHVA SEAS TUNTI NEID "**MULGI EKSPRESSI**" NIME ALL. ÜLEJÄÄNUD REISI- JA KAUBARONGID LIIKUSID AURUVEDURITEGA.

21. JUUNI 1940 MUUTIS PALJUT RAUDTEE TEGEVUSES. NÕUKOGUDE KORD KEHTESTAS N. LIIDU RAUDTEEDE MÄÄRUSED. "MUSTA MINEVIKUGA", KA VENE KEELT MITTE OSKAVAD INIMESED KADUSID RAUDTEE TEENISTUSEST. POLIITOSAKONNAD TEOSTASID IDEELIST PUHASTUST. 1941. AASTAL MÕRVATI HULK "KAHTLASI" JAAMADE ÜLEMAID OTSE TÖÖPOSTIL. KA TOLLEAEGSED RAPLA JAAMAKORRALDAJA JA ABIJAAMAÜLEM MÕRVATI.

ALGAS SAKSA AEG. RAUDTEEL HAKKASID TAAS KEHTIMA 1939. AASTA MÄÄRUSED (PARANDUSTEGA). OLI SÕJAAEG JA IGA VÄIKSEM EKSIMUS LÕPPES VALLANDAMISEGA VÕI RINDELE SAATMISEGA. 1942. AASTAL PANID SAKSA VÕIMUD KÄIMA nn. **RUHJA EKSPRESSI** - REISIRONGI, MIS LÄBIS KA RAPLA JAAMA (TALLINN-VILJANDI- MÕISAKÜLA-RUHJA(RUJIENA)). PILETITE MÜÜK TOIMUS SELLELE RONGILE AINULT SAKSA SÕJAVÄELASTELE JA ERILUBADE ALUSEL. EKSPRESS OLI SAKSLASTE HULGAS POPULAARNE - VÕIMALDAS KIIRESTI RIIA KAUDU SAKSAMAALE PUHKUSELE SÕITA. RÖÖBASBUSS R_o12 TOODI ÄRA TÜRI-TAMSALU LIINILT JA PANDI TEENIMA KÕRGEID TEGELASI - K. LITZMANN, H. MÄE JT. VÕIMUMEHED SÕITSID SELLEGA ÕHTUTI JULGEOLEKU KAALUTLUSTEL TALLINNAST VÄLJA, VÄÄNA NING HOMMIKUTI TAGASI. 1942. AASTAL EHITAS KÜTTEAINETE KOMITEE 1941. AASTAL PÕLETATUD KAUBAVAGUNID ÜMBER KÜTTEPUUDE VEOKS.

1944. AASTAL ÕHKU LASTUD SILLAD EESTI KITSARÖÖPMELISTEL RAUDTEEDEL PIIRASID OLULISELT RONGILIIKLUST. KADUNUD OLID SUURED SILLAD KIISAL, TÜRIL, REIUS, SINDIS, RUMBAS. HÄVINUD OLID JAAMAHOONED PÄRNUS, MÕISAKÜLAS, VILJANDIS, ABJAS, TORIS, JÄRVA-JAANIS, VIRTSUS, VALGA 2. JAAMAS, LAIKSAARES, TIMMKANALIS, IKLAS. SAMUTI PURUSTATI MITMED VEETORNID. KAHEKSAST DEPOOST VIIS SEISID VAREMETES. RONGEGI POLNUD ÕIETI ENAM. RAPLA JAAM JÄI ALLES. RONGILIIKLUS LONKAS KAUA JA SAADI KORDA 1946. AASTAKS. KUIGI REISIJAID VEETI REISIVAGUNITE PUUDUSE TÕTTU KAUBAVAGUNITES, KUHU OLI EHITATUD ISTMED NING AHI.

1953. AASTAL LIIDETI EESTI RAUDTEE BALTI RAUDTEEGA. TÕENÄOLISELT SELLEKS, ET "TÕSTA" TÖÖNÄITAJAID JA KAOTADA VÄIKESED RAHVUSLIKUD ETTEVÕTTED. **1956. AASTAL LOODI TAAS EESTI RAUDTEE.** **1963. AASTAL JÄLLE BALTI RAUDTEE.** KÕIKIDEL NENDEL AASTATEL MUUTUS PIDEVALT AURUVEDURITE PARK JA NII NÄGI KA RAPLA JAAM PALJU HUVITAVAT TEHNIKAT.

10.MÄRTSIL 1957. AASTAL SAABUS EESTISSE ESIMENE KITSARÖÖPMELINE MOOTORVEDUR. 26.MÄRTSIL 1957 SÕITIS RAPLAST LÄBI ESIMENE MOOTORVEDURIGA RONG. SEE OLI VEDURI TU2-075 PROOVISÕIT REISIRONGIGA TALLINNAST PÄRNUSSE. MOOTORVEDURITE TULEK EESTI KITSARÖÖPMELISTELE RAUDTEEDELE PANI ALUSE UUTELE SÕIDUPLAANIDELE. MOOTORVEDURID SÕITSID KOOS AURUVEDURITEGA 1964. AASTANI, KUI JÄETI KÄIGUST ÄRA VIIMASED AURUVEDURID.

28.MÄRTSIL 1957.AASTAL SAABUS EESTISSE ESIMENE PARTII MOODSAID, UUE PÕLVKONNA KITSARÖÖPMELISI REISIVAGUNEID. PEADSELT OLI NEID NÄHA KA RAPLA JAAMAS REISIRONGIDE KOOSSEISUDES. 1960-NDATE ALGUSES LÄKS HOOGA KÄIMA RAUDTEEDE MODERNISEERIMINE. RONGISÕIT MUUTUS KIIREMAKS JA SUJUVAMAKS.

1960.-NDATE LÕPUS HAKATI JÄRSKU RÄÄKIMA EESTI KITSARÖÖPMELISTE RAUDTEEDE MITTE SOBIVUSEST, MITTE VAJALIKKUSEST, MITTE TASUVUSEST. HALVA KÜLJENA TOODI ESILE KA NENDE KAPITALISTLIK PÄRITOLU. SAMUTI EI MAHTUNUD NÕUKOGUDE SÕJAVÄE TEHNIKA KITSASTELE VAGUNITELE. LIINE HAKATI JÄRJEST SULGEMA NING LAMMUTAMA. KAHE RAUDTEELIINI SULGEMINE RAPLA JAAMA IGAPÄEVAST TÖÖD EI MÕJUTANUD, KÜLL AGA KOLMANDA LIINI SULGEMINE. SEE OLI RAPLA-VIRTSU RAUDTEE. **26.MAIL 1968 SÕITIS VIIMANE RONG VIRTSU.** RAPLAS TOIMUS PIKK HÜVASTIJÄTUMIITING. KOHAL OLI KA ORKESTER. PEADSELT ALGAS LAMMUTAMINE. ESIALGU JÄETI SIISKI ALLES RAPLA-RAIKÜLA LÕIK, SEST RAIKÜLAS ASUS TÄHTIS LADU.

1969. AASTAL SULETI JA KOHE KA LAMMUTATI LELLE-PAPINIIDU TEE. SEE LIIN E HITATI KIIRESTI ÜMBER LAIARÖÖPMELISEKS. VALMIS SAI KA UUS LAIARÖÖPMELINE TALLINN-RAPLA (-LELLE) RAUDTEE, MIS KULGES TÄPSELT KITSARÖÖPMELISE KÕRVAL. **LAI RAUDTEE AVATI RAPLAS 1. JUULIL 1969. AASTAL. 1971. AASTA KEVADENI SAI TALLINNAST RAPLASSE SÕITA NII KITSA- KUI LAIARÖÖPMELISE RONGIGA.** KITSAS LÄKS LELLEST TÜRI JA VILJANDI POOLE, LAI AGA LELLEST (RISTI LÄBI KITSA) PÄRNU POOLE. **2. MÄRTSIL 1971 SÕITIS VIIMANE KITSARÖÖPMELINE RONG LÄBI RAPLA TÜRILE.** SELLEST PÄEVAST HAKKASID RAPLAT LÄBIMA VAID LAIARÖÖPMELISED RONGID. KITSAS RAUDTEE LAMMUTATI RAPLAS 1971. AASTA SÜGISEKS. OSA UUSI LAIARÖÖPMELISI TEID RAPLA JAAMAS E HITATI ENDISTE KITSA TEEDE PEALE.

UUE RAPLA JAAMA TERRITOOORIUM SAI HULGA PIKEM, LAIEM NING KÕRGEM, MISTÕTTU VANAD AJALOO LISED HOONED JÄID MADALALE. UUED HARUD E HITATI VANA KAUBAAIDA ETTE JA VESKISSE. RAJATI SUUR KAUBAJAAM, KUS TEED HARGNESID LAADIMISPLATSILE, EPT LADUDESSE JA ESTAKAADILE. LÄBI RAPLA JAAMA TOIMUS PIUSA KLAASILIIVA VEDU JÄRVAKANDI TEHASTESSE. JÄRVAKANDI KITSARÖÖPMELINE RAUDTEE (EIDAPERE-JÄRVAKANDI) OLI LAMMUTATUD, LIIV VEETI ESTAKAADILT KLAASIVABRIKUSSE VEOAUTODEGA. KAUBAJAAMA KONTORIKS TOODI KITSARÖÖPMELINE REISIVAGUN, MIS PÜSIS SEAL 1996. AASTANI. 1970-NDATE LÕPUL E HITATI VANA JAAMAHOONE KÕRVALE UUS NÕUKOGULIK JAAMAKORRALDAJA HOONE.

1980-NDATE ALGUL, SEOS ES PÄRNU-MÕISAKÜLA-RUJIENA LAIARÖÖPMELISE RAUDTEE AVAMISEGA, ALGAS REISILIIKLUS JA SUUR VILJAVEDU TALLINN-PÄRNU-RIIA VAHEL. RAPLAST VÕIS NÄHA LÄBI SÕITMAS 50-VAGUNIGA VILJARONGE. 1968-1970. AASTAL VALMINUD PÄRNU LAIARÖÖPMELINE RAUDTEE VAJAS 1980-NDATEL JUBA REMONTI, MIDA EI TEHTUD. RASKEKAALULISTE RONGIDE TÕTTU AMORTISEERUS LIIN AASTA-AASTALT KIIRESTI. RAUDTEE HALVENEV SEISUKORD KISKUS KA PÄRNU REISIRONGIDE KIIRUSE ALLA. VILJANDI LIINI KOORMASID AGA KÜLMUTUSRONGID VÕHMA LIHAKOMBINAADI VEOSTEGA.

TAASISEISESVUNUD EESTIS KEHTIS NÕUKOGUDE KORD RAUDTEEL EDASI. JAAMADE SILDID VAHETATI, KILOMEETRIPOSTIDE NUMBRID SAMUTI. KUID RAUDTEE KIRATSES. TOIMUSID TOHUTUD METALLIVARGUSED. LISAKS JUHTMETELE JA RÖÖBASTELE RÄNDASID KOKKUOSTU ISEGI VAGUNIDVEDURID. LAMMUTATI PALJU AJALOOLISI JAAMAHOONEID. SULETI MITMEID LIINE: 1995. AASTAL RIISIPERE-HAAPSALU, VEIDI HILJEM KA PÄRNU-MÕISAKÜLA. RÄÄGITI KA LELLE-PÄRNU NING LELLE-VILJANDI KINNI PANEMISEST. SELLE AJA MÄRKSÕNA OLI NAFTA TRANSIIT TALLINN-NARVA LIINIL. KUID SAMAS MODERNISEERITI HULK REISIRONGE. VILJANDI KIIRRONG PANDI KÄIMA PIKAMA VAGUNITEGA.

1998. JAANUARIS TULI EDELARAUDTEE. ALGAS TÕSISEM TEEDE REMONTIMINE. PROBLEEMID PÜSISID RAUDTEE TEHNILISELT KEHVA SEISUKORRA TÕTTU. RAPLA JAAMAS SÕITIS 1998. AASTA SUVEL KAUBARONGI ÜKS VAGUN RÖÖBASTELT MAHA NING RIKKUS PÖÖRANGU. 1999. AASTAL TEOSTATI ULATUSLIKULT REMONDITÖID LIINIDEL JA JAAMADES. 1999. SUVEL VAHETATI LIIPREID KA RAPLA JAAMAS.

MITMED JAAMAHOONED ON KAPITAALSELT REMONDITUD, MITMED MÜÜDUD ERAKÄTESSE. 1999. AASTAL MÜÜDI ÄRA KEAVA, LOHU, SAKU JAAMAHOONED. KÄRU JAAM LÄKS OMAVALITSUSELE.

1998. AASTAL REMONTIS EDELARAUDTEE AURUVEDURI L-3297. VEDUR SAI NIMEKS "**KASPAR**" JA MUUTUS KIIRESTI TUNTUMAKS VEDURIKS EESTIS. "KASPARI" SÕIDUD ON ALATI ELEVUST TEKITANUD NING UUDISHIMULIKKE JAAMADESSE MEELITANUD. **1999. AASTA SUURIMAKS SÜNDMUSEKS 100-AASTASES RAPLA JAAMAS OLI KAHTLEMATA 4. JUUNI KONTSERT "KASPARIGA".**

Rapla rongijaam.

Rongijaamas kõige tähtsam maja on jaamakorraldaja maja, kus ühes ruumis on suur masin, kus peal on palju nuppe. See masin näitab kus rong parasjagu on ja näitab ka seda millised foorid põlevad. Foorid aitavad ära hoida rongijõnnetust.

Väljas, rööbastelt mõned meetrid kaugemal on kaks prožektorid, need on selleks, et talvel ja pimedas näha ronge.

Rongidele pannakse viimase vaguni külge punane märk. Sest siis saab teada, kas rong tuli täies koosseisus jaama.

Jaamakorraldaja majast natuke maad eemal on ülesõidukorraldaja maja, kes paneb vajaduse korral foore põlema ja vilistab vilist, kui keegi on vahel ajal rööbastel kopendamas.

Kui minna teisele poole on seal veel keldrid, kus vanasti hoiti jääd.

Natuke maad kaugemal tuleb
veetorn suur ja kõrge.

Kaugemal on veel hunnik tagavara
liipreid. Ning seal veidi eemal on
üks veetõukohk.

Rongijaamas oli päris vahva.

Tuuli Veiler

66

Rongimuseum.

Esimene kitsarööpmeline raudtee Eestis valmis 1896. aastal oktoobris Pärnu ja Valga vahel. Järgnevat aastat jõudis see raudtee Viljandisse ja 1900. aastal Tallinnasse. Raudtee omanikuks oli rakapitalil baseeruv Esimene Juurdeveoraudteede Selts Venemaal. Raudteel toimis nii kaubaku kui reisiliiklus. Juurdeveoraudtee tulek Lääne- ja Kesk-Eesti kubermangude ja selle hilisem ühendamine pealinnaga Tallinnaga andis suure tõuke kohalikule elule ja majanduse arengule.

1923. aastal raudtee ühgitati ja ühendati Tallinna merekindluse raudteega ning alguse sai selle edasise arendamine. Ehitati juurde palju uusi raudteeliine, mis 1939. aastaks moodustasid ühtse raudteevõrgu kogupikkusega 309 km. Tol ajal saime Eestiga kaasa raudtee venelise ehituse viimase sõnaga ja omas sel ajal suuri edusamme nii vedurite kui vagniehituses.

Kui II maailmasõda pidurdas raudtee arengut oli suurimaks piduriks alanud Nõukogude okupatsioon, mis nägi kitsarööpmelise raudtee struktuuris ohtu oma ideoloogiale. See viis raudtee likvideerimiseni 1971-1975. aastatel. Strateegilised ruumid raudteest ehitati ümber laiarööpmeliseks ja neid haldab nüüd AS Edelaraudtee, kes osaleb ka muuseumraudtee tegevuses.

Muuseumandtee Lavassaares asutati
vana 1922. a. loodud turbatööstuse andtee-
keskusesse, kuna see oli kõige soodsam koht
sellise muuseumi asutamiseks 1987. aastal.
Muuseumandteel on säilinud palju väärtavaid
nii riigi- kui tööstusandteede veeremist
ja muust atribuutikast.

Tuuli Veiler

60